

Förskollärares erfarenheter av barns konflikthanteringsstrategier i den fria leken

Grundnivå

Pedagogiskt arbete

Amanda Ahvenainen

Therese Oscarsson

2019-FÖRSK-G02

HÖGSKOLAN I BORÅS

Program: Förskolläraryrket

Svensk titel: Förskollärares erfarenheter av barns konflikthanteringsstrategier i den fria leken

Engelsk titel: Preschool teachers' experiences of children's conflict management strategies in the free game

Utgivningsår: 2019

Författare: Amanda Ahvenainen & Therese Oscarsson

Handledare: Anita Eriksson

Examinator: Lillemor Adrianson

Nyckelord: Konflikthanteringsstrategier, fri lek, förskollärare, konflikt

---

Sammanfattning

Konflikter förekommer överallt och är en del av livet och även en del av barnens vardag på förskolan. Den strategi barn väljer för att hantera en konflikt har betydelse för hur leken fortsätter. Konflikthanteringsförmågan är en viktig del för barns personliga utveckling. Den är även viktig för barnen när de ska skaffa vänner samt för att kunna ingå i en grupp och kunna förstå de sociala koderna. Det är en del av förskolans uppdrag att barn får möjlighet att utveckla sin förmåga att hantera konflikter.

Syfte

Syftet med studien är att undersöka vilka olika konflikthanteringsstrategier förskollärare har erfarenhet av att barn i åldern 3-5 år använder sig av för att lösa konflikter som uppstår vid fri lek.

Metod

Metoden för studien är selfreport. I denna studie har förskollärare själva fått beskriva situationer från verksamheten där barn har varit i konflikter.

Resultat

Resultatet visar att de konflikthanteringsstrategier som de deltagande förskollärarna ser att barn oftast använder sig av är att gå till en pedagog, skrika eller förhandla och kompromissa. De vanligaste orsakerna till att konflikter uppstår i den fria leken är till exempel missförstånd i leken på grund av brist på kommunikation eller att barn inte förstod leken och dess regler samt konflikter om leksaker. Av resultatet framgår också att valet av konflikthanteringsstrategi har betydelse. De sociala strategierna så som att prata med varandra, förhandla eller kompromissa samt strategin att gå till pedagog får leken att fortsätta medan de aggressiva strategierna så som att bitas eller dra i håret gör att leken avbryts.

Innehållsförteckning

Inledning	1
Syfte	1
<i>Frågeställningar</i>	1
<i>Begreppen konflikt och konflikthantering</i>	1
Bakgrund	2
<i>Barns konflikthanteringsstrategier</i>	2
<i>Barns utveckling av konflikthanteringsstrategier</i>	3
<i>Orsaker till konflikter i den fria leken</i>	3
<i>Barns lek</i>	4
Teori	4
Metod	5
<i>Kvalitativ metod och redskap</i>	5
<i>Urval</i>	5
<i>Genomförande</i>	5
<i>Forskningsetiska överväganden</i>	5
<i>Validitet och reliabilitet</i>	6
<i>Analys</i>	6
Resultat	7
<i>Orsaker till konflikter och konflikthanteringsstrategier</i>	7
<i>Verbal eller fysisk aggressivitet</i>	7
<i>Gå till pedagog</i>	8
<i>Samarbeta</i>	8
<i>Gå därifrån</i>	8
<i>Förhandla</i>	9
<i>Konflikthanteringsstrategiers påverkan på leken</i>	9
Resultatdiskussion	10
<i>Barns olika konflikthanteringsstrategier</i>	10
<i>Orsaker till konflikter i leken</i>	11
<i>Konflikthanteringsstrategiers påverkan på leken</i>	12
Metoddiskussion	13
Didaktiska konsekvenser	13
Referenser	
Bilagor	

Inledning

Konflikter i förskolan är vanliga det är något som pedagogerna i förskolan är medvetna om därför görs det under dagen många aktiva val som till exempel att dela barngruppen för att undvika dessa. Singer, Van Hoogdalem, De Haan & Bekkema (2012, ss. 1661-1669) beskriver konflikter som en del av barnens vardag på förskolan, när barn leker tillsammans uppstår det konflikter oundvikligen. Hakvoort (2015, ss. 21-56) beskriver att konflikter är något som finns runt omkring oss och att detta är en del av livet. Konflikthanteringsförmågan är en viktig del i barns personliga utveckling och för det sociala samspelet mellan människor. Konflikter är viktiga för barns utveckling och erfarenheterna barnen skaffar sig i konflikterna bidrar till social kompetens och förståelsen för sociala regler. Thornberg (2006, ss.109-126) beskriver även att konflikter skapar möjligheter för barn att utveckla relationer och sin sociala kompetens. Barns konflikthanteringsförmåga är kopplat till förmågan att skaffa sig och behålla vänner men även hur framgångsrikt barnet kan ingå i en fungerande grupp och förstå de sociala koderna. Att utveckla och använda lämpliga strategier för konflikthantering är en viktig del av barns utveckling och att ständigt använda sig av fel konflikthanteringsstrategi kan leda till allt mer aggressiva strategier.

De studier som tidigare gjorts på detta område har visat vilka strategier som barn använder sig av med hjälp av observationer eller barnintervjuer. Det är svårt att hitta forskning på området där förskolläraernas erfarenheter på barns val av konflikthanteringsstrategi beskrivs. Det område som kommer att undersökas i denna studie är förskolläraernas erfarenheter om barns olika konflikthanteringsstrategier i den fria leken. I *Läroplan för förskolan* (Lpfö 98 rev. 2016, Lpfö18) beskrivs leken som en central del i förskolan, barnen ska få möjlighet till att själva leka på egen hand och efter eget initiativ. Det står även beskrivet att det är i leken barnen tränar på kommunikation och samarbete.

Barns konflikthanteringsförmåga är en del av förskolans ansvar I Lpfö 98 (rev. 2016 Lpfö18) står det att *"Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin förmåga att fungera enskilt och i grupp, att hantera konflikter och förstå rättigheter och skyldigheter samt ta ansvar för gemensamma regler"* (s. 7). Vi hoppas att resultatet för denna studie ska kunna bidra med kunskap om barns olika konflikthanteringsstrategier för att lättare kunna stötta barnen i deras konflikter.

Syfte

Syftet är att undersöka vilka olika konflikthanteringsstrategier förskollärare har erfarenhet av att barn i åldern 3-5 år använder sig av för att lösa konflikter som uppstår vid fri lek.

Frågeställningar

- Vilka strategier har förskollärare erfarenhet av att barn använder sig av när de hanterar konflikter som uppstår i den fria leken?
- Vad beskriver förskollärare som orsaker till att konflikter uppstår i den fria leken?
- Hur påverkar barnens val av konflikthanteringsstrategi vad som händer med leken?
- Hur kan pedagoger påverka barnens konflikter?

Begreppen konflikt och konflikthantering

Konflikt är när två personer har egna mål och använder olika strategier för att påverka motståndarens beteende (Thornberg 2006, ss.109-126). Begreppet konflikthantering innehåller de två begreppen konflikt och hantering. Begreppet hantering innebär inte att det är en lösning på konflikten. Alla konflikter kan inte lösas, men kan hanteras. När barn är i en konflikt är det ett förlopp av utveckling och lärande (Hakvoort 2015, ss. 21-56)

Bakgrund

Under denna rubrik kommer tidigare forskning att presenteras. Forskningen är vald utifrån studiens syfte.

Barns konflikthanteringsstrategier

Barn tar till olika strategier för att hantera konflikter, valet av strategi påverkas av miljön och vem som är motståndare i konflikten. Barns olika val av strategier kan kategoriseras på olika sätt. Thornberg (2006, ss. 109-126) vars studie hade som syfte att undersöka om barns konflikthanteringsstrategier varierade i olika konfliktsituationer. I studien användes intervjuer med hjälp av marionettdockor som metod. Det var 33 barngrupper med femåringar som deltog. Resultatet visar att barn använde olika strategier för hur de hanterar konflikter beroende på vem de kommer i konflikt med samt hur den sociala miljön ser ut. Han fann även att de strategierna som barn använde sig av vid konflikthantering inte sker slumpmässigt utan som ett svar på strategierna hos motståndaren, en aggressiv strategi möts ofta av en aggressiv strategi tillbaka. Det aggressiva beteendet triggat igång aggressiviteten hos motståndaren i ett försök att försvara sitt eget. Thornberg valde att namnge de konflikthanteringsstrategier barn använde sig av i sju kategorier. Den första är *aggressiv strategi* där barn använder sig av verbal eller fysisk aggression som att slå, sparka eller förolämpa. Den andra kallas *enkel strategi* och är de strategier där barnet behöll sin position i leken utan att använda sig av fysisk eller verbal aggression utan ignorerade eller insisterade istället. Den tredje kallas *tänkande strategier* och är de strategier där barnen motiverade, gav alternativ eller hänvisade till regler. Den fjärde kategorin är strategier som gick ut på att kompromissa eller turas om som han valde att kalla för *samarbetsstrategier*. Den femte kategorin är *efterlevnadsstrategier* där barn gjorde likadant som motståndaren exempelvis att härma. Den sjätte kallade han *återkallelse* och den strategin innebar att barnen valde att avsluta interaktionen med motståndaren och gå därifrån. Den sjunde och sista kategorin av strategier var när *barn gick till pedagog* för att få stöttning i att hantera konflikten.

Thornberg (2006, ss.109-126) visar att val av konflikthanteringsstrategier beror på vilka erfarenheter barn har av att lösa liknande situationer. Situationer där motståndaren föreslog en alternativ lösning på konflikten hjälpte barnen att strukturera konflikten och komma fram till en gemensam lösning. Thornberg visar även att barn oftare valde en komplex strategi så som att argumentera för sin sak eller kompromissa för att lösa konflikten om motståndaren också använde sig av denna strategi. Barnen valde också en enklare strategi om motståndaren i konflikten använde sig av en mindre komplex strategi som exempelvis aggression. Singer et al. (2012, ss.1661-1669) undersökte barns användning av konflikthanteringsstrategier i den fria leken och använde observationer som metod och som spelades in med video. Denna studie gjordes med 23 olika barngrupper med barn på två och tre år under den fria leken. Barns konflikthanteringsstrategier kategoriserades till två olika kategorier av konflikter till skillnad från Thornbergs sju kategorier. De två kategorierna är den ensidiga och den tvåsidiga. De ensidiga är de strategier som ofta använder fysisk kraft och tar inte hänsyn till motståndarens önsknings och perspektiv. De tvåsidiga strategierna tar hänsyn till motståndarens perspektiv och önsknings. De består ofta av kompromisser och är mer sociala. Singer et al kom fram till att barn med sociala strategier tog hänsyn till båda sidor av konflikten. Barnen kompromissade och kom ofta fram till en gemensam lösning där leken har större chans att fortsätta än om enkla strategier hade använts. De använder den socialkognitiva inlärningsteorin och beskriver det som att konflikthanteringsstrategier som belönas genom att barnen uppnår ett mål kommer att användas oftare.

Barns utveckling av konflikthanteringsstrategier

Med barns ålder utvecklas förmågan att hantera konflikter, barnen skaffar sig mer erfarenheter och utvecklar sin sociala kompetens. Vedeler (2009, s. 12) beskriver att begreppet social kompetens är stort och inbegriper mycket men kan definieras som förmågan att lösa konflikter och problem i de mänskliga relationerna. I konflikthantering är den sociala kompetensen viktig för hur barnen väljer att hantera konflikten om den uppstår eller hur de väljer att förhålla sig till osämjan i leken innan konflikten uppstår. Chen, Fein, Killen & Tam (2001, ss. 523-540) använde observationer med videoinspelning som metod för datainsamling i den fria leken. Studien handlade om barns olika konflikthanteringsstrategier och barnen var två till fyra år gamla. Chen et al och Singer et al (2012, ss. 1661-1669) studier visar hur barns konflikthanteringsstrategier ändras i förhållande till barns sociala utveckling. Chen et al visar att barns konflikthanteringsstrategier blir mer sociala med ökad ålder och erfarenhet. I takt med barns sociala utveckling kan man se en förändring i val av konflikthanteringsstrategi. I Singer et al resultat kan man se att de äldre barnen använder oftare sociala strategier än de yngre barnen, som använder mer fysiska strategier.

Chen et al (2001, ss. 523-540) visar att de yngre barnen oftare hade konflikter som handlade om fördelningen av resurser som exempelvis leksaker. Konflikter som handlade om fysiska objekt minskade samtidigt som konflikter om lekidéer ökade i takt med barnens ålder. De fann även att fysiska strategier för att lösa konflikter inte var övervägande i någon ålder mellan två till fyra år, men det kunde ändå ses en liten minskning i förhållande till ökad ålder. Chen et al har som slutsats att under åren på förskolan utvecklas barnen både socialt och moraliskt samt att barnen blir mer medvetna om rättvisa och turtagning. Detta gör att barns val av konflikthanteringsstrategi under förskoleåren ändras och förmågan att lösa konflikter på egen hand kan komma att växa. Förmågan att kunna kommunicera och ta motståndarens perspektiv växer i takt med barnets sociala förmåga och är även en förutsättning till en lyckad konflikthanteringsstrategi.

Thornberg (2006, ss. 109-126) beskriver att barns tidigare erfarenheter används för att tolka samt förstå den nuvarande konfliktsituationen och detta påverkar valet av konflikthanteringsstrategi. Äldre barn har mer erfarenhet från liknande situationer och kan då välja en konflikthanteringsstrategi som är bättre anpassad för att hantera konflikten. Han använder den sociokulturella teorin som utgångspunkt där valet av konflikthanteringsstrategier påverkas av sammanhanget och den sociala miljön. Tankar, kommunikation och fysiska handlingar påverkas och utvecklas med hjälp av den sociala miljön. De sociala färdigheterna tränas i samspel med andra människor. Konflikter ses som en läroprocess, där barnen tränar på lämpliga konflikthanteringsstrategier samt på det sociala samspelet. Singer et al (2012, ss. 1661-1669) visar att konflikter där sociala konflikthanteringsstrategier används får oftare leken att fortsätta än exempelvis fysiska strategier. De äldre barnen hade mer att förlora på att leken avslutades och därav använde sig oftare av sociala strategier för att hantera konflikter. Singer et al visar även på att barn oftare använde sig av strategier där motståndarens önskningar och perspektiv togs hänsyn till, om de två parterna i konflikten lekte tillsammans innan konfliktsituationen.

Orsaker till konflikter i den fria leken

Vedeler (2009, ss. 61, 63) beskriver att orsaker till konflikter hos barn ofta är detsamma som hos vuxna men hos barn är det flesta små och inte så dramatiska. I barngrupper löses den ena konflikten av den andra och orsakerna kan variera. Hon presenterar olika orsaker till konflikter i barns lek. Den första orsaken som beskrivs är konflikter om saker, så som leksaker. Den andra kategorin av orsaker som beskrivs är konflikter som handlar om det som går att jämföra med revir, som tillexempel att barn har en lek i ett rum och inte vill att något annat barn ska vara i samma rum. I den tredje kategorin placerar Vedeler konflikter där orsaken är brott mot sociala koder och regler som finns i leken. I fjärde kategorin placerar

orsaker där barn är oeniga om lekidéer eller varandras rättigheter i leken. I den femte och sista kategorin kategoriseras orsaker som handlar om barns sociala kontroll, det kan handla om rollfördelning eller barns olika maktförhållanden i leken.

Barns lek

Qvarsell (2009, ss. 221-234) skriver att leken är nödvändig för barns sociala utveckling och för lärandet. Det är i leken barnen prövar sina erfarenheter och kunskaper de har skaffat sig. Jensen (2013, ss. 204-206) definierar leken som rolig, lustfylld samt att barnens lek är frivillig och spontan. Liksom Jensen skriver även Engdahl & Ärlemalm-Hagsér (2015, ss.144-147) att leken följer sina egna regler och har sina egna mål samt ses den som en fri handling. Leken är för barnen frivillig men kräver både koncentration och uppmärksamhet från alla deltagarna i leken. Leken är där barnen får göra sina egna val och bestämma utifrån deras egna regler. I leken får barnen möjlighet att lära känna sin omvärld, testa sina erfarenheter samt träna färdigheter. Språk, samspel, känslöhantering och kommunikation är kompetenser som utvecklas och prövas i leken. Fredrich Fröbel påvisade att leken är en grundläggande del av barnens uppväxt och skapade begreppet fri lek. Leken bygger på frihet samt kreativitet och bidrar till lärande och utveckling. Den fria leken definieras som fri från vuxna där barnen själva får utveckla leken samt träna på samspel och fantasi utan vuxnas påverkan.

För att stötta barnen i att hantera konflikter som uppstår på förskolan finns det för pedagoger olika strategier att använda sig av. Likvärdighetsmodellen som Patfoort (2015, ss. 153-182) beskriver innebär att pedagogerna pratar med barnen när en konflikt uppstår. Pedagogen ser till att alla inblandade får möjlighet att uttrycka sin åsikt. När modellen används utgår pedagogerna ifrån ett jag budskap i samtalet med barnen. Ett jag budskap innebär att pedagogerna utgår ifrån sig själv till exempel ”jag vill att du går ut” detta för att ingen ska hamna i underläge- eller i överläge. Likvärdighetsmodellen utgår ifrån tre steg och fokuserar mer på processen än på en lösning av konflikten. Det första steget är att de som är inblandade i konflikten samlas tillsammans med pedagogerna för att kunna prata. Det andra steget är att de får säga sina åsikter om varför konflikten uppstod och lyssna på varandra. Det tredje steget är att komma fram till en gemensam lösning av konflikten med hänsyn av alla åsikter.

Teori

Med utgångspunkt ifrån den forskning som ligger till grund för bakgrundsmaterialet och som visar på olika strategier barn har använt sig av i konfliktsituationer valdes Säljö (2014, ss.118-121) tankar om Vygotskij proximala utvecklingszoner som teori. Han beskriver denna teori som att den definierar hur långt det är mellan vad en individ kan klara av på egen hand utan stöd från vuxna eller kompisar och vad de kan prestera med hjälp av stöd. Stöttningen kan vara från vuxna eller kamrater som har mer erfarenheter av just den situationen än individen själv. Med hjälp av en liten guidning som exempelvis reda ut om vad som frågas efter eller vad som är det egentliga problemet kan individen sedan själv lösa situationen. Barns kunskaper är under ständig utveckling och förändring och i varje ny situation finns det möjlighet att ta till kunskaper. Säljö beskriver att i det sociokulturella perspektivet påverkas barnens agerande beroende på var individen befinner sig och vilka resurser som finns att tillgå.

Den sociologiska traditionen bygger på att konflikter är sociala och bygger på barns relationer (Jensen 2013, ss 204-206). I den fria leken prövar barn olika relationer och hur samspel fungerar med andra. Barns relationer är viktiga för barnens samspel och konflikthanteringsmöjligheter i den fria leken. Osämja i leken kan bero på bristande kompisrelationer i barngruppen. Han beskriver även den sociologiska traditionens centrala begrepp interaktion och samspel. Då denna studie bygger på konflikter som uppstår i den fria leken passar denna teori in då det är i den fria leken barn testar sina kompisrelationer.

Metod

Kvalitativ metod och redskap

Jakobsen (2011, s.83) menar på att kvalitativ metod kan definieras som ett samlingsnamn för metoder där det slutgiltiga materialet består av text och att metoden kan användas för att ta reda på tankar, egenskaper samt beteenden hos individer. Christoffersen och Johannessen (2015, ss.15-16) menar på att den kvalitativa metoden är anpassbar och använder sig av öppna frågor. I denna studie passar den kvalitativa metoden eftersom att syftet är att ta reda på förskollärarnas erfarenheter av barns olika konflikthanteringsstrategier.

För att samla in data används selfreports vilket innebär att deltagarna får skriva ner sina egna erfarenheter med hjälp av en berättelse eller genom att beskriva en situation (Davidsson 2007, ss. 70-81). I inledningen av selfreporten presenterades ämnet och studiens syfte. Här beskrevs några av de konflikthanteringsstrategier barn kan använda och detta för att starta reflektioner hos deltagarna. Med utgångspunkt från studiens syfte och frågeställningar formulerades två frågor till en selfreport (se bilaga2). De två frågorna i selfreporten bedömdes vara tillräckliga för att få svar på studiens syfte och frågeställningar. En lista på vad beskrivningarna skulle innehålla omfattade det som bedömdes relevant för studien och detta hjälpte respondenterna att få med det som efterfrågades.

Davidsson (2007, ss. 70-81) förklarar att i en selfreport skriver deltagarna sina egna texter och detta gör att frågorna måste vara noggrant formulerade för att kunna användas i studien, eftersom det inte finns möjlighet till följdfrågor som det exempelvis finns vid intervju. Hon beskriver att hur frågorna är utformade kommer påverka vad som kommer fram när texterna analyseras. Därför har vi valt att i vår selfreport använda oss av en lista med punkter som vi önskade skulle vara med i beskrivningarna, detta för att sedan kunna analysera det insamlade materialet utifrån studiens syfte och frågeställningar.

Urval

Vi har valt att fokusera på förskollärare som jobbar med barn på 3-5 år på tre olika förskolor och inga av förskollärarna arbetade på samma avdelningar. Förskolorna var kända sedan tidigare. Vi valde att dela ut våra selfreports till tolv förskollärare. Detta gjordes för att minska risken att få in för lite material på grund av tidsbrist eller sjukdom. Vi fick in nio av de tolv selfreportsen som bedömdes som tillräckligt material för studien. Beskrivningarnas längd i selfreporterna varierade men i genomsnitt var de en sida.

Genomförande

Vi kontaktade förskollärarna genom att ringa till förskolorna där de arbetade och under samtalet berättades det att studien var ett examensarbete för förskollärarytbildningen samt vad studien skulle handla om. Ett missivbrev (se bilaga 1) utformades där deltagarna blev informerade om studiens syfte samt de etiska forskningsprinciperna. Vi valde sedan att åka till förskolorna och personligen dela ut selfreportsen tillsammans med vårt missivbrev till de som tackat ja till att delta i studien. Deltagarna fick tid till att i lugn och ro svara på selfreporten, detta gjordes för att få mer utförliga svar. Några dagar senare samlades materialet personligen in.

Forskningsetiska överväganden

Under studiens genomförande har det tagits hänsyn till de fyra forskningsetiska principerna som är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet 2002). Informationskravet innebär att deltagarna informeras om innehållet i studien. Vi berättade om studien och vad syftet var i ett missivbrev. Samtyckeskravet innebär att deltagarna som ska delta i en studie har lämnat sitt medgivande till att medverka i studien. I missivbrevet stod det att när deltagarna lämnar in sin selfreport ger de sitt samtycke att delta

i studien samt att de kan avbryta sin medverkan när som helst. Konfidentialitetskravet innebär att studiens deltagare ska vara anonyma. Vi har enligt konfidentialitetskravet meddelat de som ska delta i vår studie att de är anonyma. Enligt nyttjandekravet kommer inte vårt material som vi har samlat in att spridas vidare till obehöriga. När studien är färdig kommer selfreporten där de medverkande svarade på frågorna att förstöras.

Validitet och reliabilitet

I denna studie deltar endast utbildade förskollärare som jobbar på 3-5 års avdelningar. Roos (2014, ss. 46-57) beskriver att reliabilitet som också kan kallas för tillförlitlighet innebär att den som utför studien samlar in sitt material på ett noggrant sätt. Hon menar även att en studie blir tillförlitlig om den som gjort studien har samlat in tillräcklig mängd med material för att kunna analysera och få fram resultat. Vi anser att nio selfreports var tillräckligt material för denna studie. Christoffersen och Johannessen (2012, ss. 21-22) beskriver tillförlitlighet som hur noga forskningsprocessen till studien har studerats, hur den använts samt hur materialet omvandlas i studien. Roos menar att validitet innebär att syftet behöver besvaras och för att syftet ska besvaras behöver frågorna vara rätt utformade. I denna studie har frågorna utformats utifrån studiens bakgrundsresultat.

Analys

Då inga namn nämndes på varken förskollärare eller barn behövdes inte materialet anonymiseras. Det första steget i vår analys var att läsa igenom alla beskrivningar på de selfreports vi fått in och detta för att skapa en överblick. För att skapa en större överblick skapades ett digitalt dokument där alla beskrivningar skrevs in.

Vi har kodat enligt följande kategorier på konflikthanteringsstrategier för att analysera barnens olika strategier.

Thornbergs (2006, ss.114-115) kategorier	Förklaring
Aggressiv Strategi	Barn använder sig av verbal eller fysisk aggression så som slå, sparka eller förolämpa
Enkel Strategi	Strategier där barn ignorerar eller insisterar
Tänkande strategi	Strategier där barn motiverar, ger alternativ eller hänvisar till regler
Samarbets strategi	Strategier som gick ut på att kompromissa eller turas om
Återkallelse	Där barn väljer att avsluta interaktionen med motståndaren och gå därifrån
Gå till pedagog	Där barn gick till pedagog för att få stöttning i att hantera konflikten

Figur 1- Kategorier för att analysera barns olika typer av konflikthanteringsstrategier, Fritt översatt från engelska.

Dessa kategorier fick för studien namnen: *Verbal eller Fysisk Aggressivitet, Ignorera, Förhandla, Samarbeta, Gå där ifrån* och *Gå till pedagog*. Skvallra till pedagog som strategi för att hantera konflikter placerades in under kategorin "Gå till pedagog". Detta för att handlingen gå till pedagog och att skvallra till pedagog ser likadana ut och det är barnets intentioner med att gå till pedagogen som skiljer dem åt.

För frågeställningen om orsaker till varför konflikter uppstår i den fria leken användes Vedelers (2009, s.63) konfliktorsaker som utgångspunkt. Kategorierna fick för studien egna namn och det insamlade materialet placerades in under lämplig kategori.

Vedelers (2009, s.63) kategorier om orsaker till konflikter i lek
Konflikter som handlar om saker och ägodelar
Konflikter som handlar om brott mot sociala koder och regler

Figur 2. Kategorier för att analysera orsaker till konflikter i den fria leken.

De orsaker till konflikter som hittades i datamaterialet för denna studie kategoriserades in under dessa kategorier som fick namnen *Konflikter om leksaker*, *Brist på kommunikation* och *Konflikter om lekregler*.

För att analysera materialet för frågeställningen om vad som händer med den fria leken efter konflikten beroende på vilken konflikthanteringsstrategi barn använder sig av, delades förskollärarnas beskrivningar in under två kategorier, leken fortsätter eller leken avslutades. Efter att beskrivningarna delats in syntes det vilka strategier som hade placerats in under kategorin leken fortsatte och det var då dessa strategier som i denna studie fick leken att fortsätta.

Resultat

Under denna rubrik kommer resultatet för studien att presenteras. Huvudkategorierna i detta avsnitt är orsaker till konflikter och konflikthanteringsstrategier samt konflikthanteringsstrategiers påverkan på leken.

Orsaker till konflikter och konflikthanteringsstrategier

Resultatet bygger på de sju kategorierna av Thornberg och Vedelers två kategorier.

Verbal eller fysisk aggressivitet

I förskollärarnas beskrivningar finns flera exempel på att barn använt sig av verbal och/eller fysisk aggressivitet i samband med en konfliktsituation. Ett sådant exempel är när ett av barnen leker 1 2 3 rött ljus ute på gården och tycker att de andra barnen inte håller sig till lekreglerna vilket skapar en konflikt. I denna konflikt deltog 3 barn.

” ...barn 1(5 år) tycker inte de andra håller sig till reglerna och börjar då att skrika, i gruppen med de andra barnen skriker ett barn 2 (5 år) tillbaka, då rusar barn 1 fram och biter barn 2 i armen” -Selfreport nr.3.

Exemplet nedan visar när ett av barnen försökte prata med de andra barnen och när hen inte blev förstådd uppstod en frustration som leder till att barnet använder en aggressiv strategi och drar ett av de andra barnen i håret.

Några barn lekte med en glass och ett annat barn kom och sa att det var Mamma mu´s glass. De barnen som lekte med glassen förstod inte vad barnet ville och då blev barnet arg och drog ett av de andra barnen i håret. Det andra barnet blev ledsen och börjar gråta och väntar på att en pedagog ska komma. Med hjälp av pedagog löser de konflikten där de kom fram till vad det första barnet ville säga om glassen, Tillsammans kom de fram till att det är bättre att prata med varandra än att dra i håret. - *Selfreport nr.5.*

I ett exempel syns det att barnets strategi först är att skrika och när detta inte fungerar använde barnet sparkar, barnet använde sig då av både verbal och fysisk aggressivitet. I situationen

nedan är barnen oense om huruvida det är en lek eller inte och kan beskrivas som en konflikt om lekregler.

Två barn leker på klätterställningen ute på gården. Båda barnen vill vara först upp på klättrväggen som finns där. Det första barnet börjar klättra medan det andra barnet drar det första barnet i benet nedåt. Första barnet skriker sluta, stop. Det andra barnet lyssnar inte utan fortsätter dra, det första barnet sparkar då till och träffar det andra barnet i ansiktet, varvid hen blir ledsen. Pedagog förklarar situationen för det andra barnet, varför det första barnet sparkar. Det andra barnet väljer att gå där ifrån och hittar en ny lek.- *Selfreport nr.8.*

Gå till pedagog

Konflikten utspelar sig i dockvrån mellan två barn som är 3 år. Den konflikthanteringsstrategi som används är att det barn som hade dockvagnen först tar ögonkontakt med en förskollärare. Orsaken till konflikten beskrivs nedan:

Ett barn lekte med en docka som hen har bäddat ner i en vagn. Barnet lekte att telefonen ringde och då gick barnet och svarade. Då kom ett annat barn och körde iväg med vagnen. Barnet skrek gråtandes att det är min vagn och försökte ta tillbaka vagnen. Barnet tittar sen på en förskollärare och söker på så sätt stöd i att lösa konflikten. - *Selfreport nr.2*

En orsak till att konflikten nedan uppstod i barnens fria lek är att barnet som kom in i leken troligtvis inte förstod de sociala koderna samt lekreglerna och detta skapade en konflikt och konflikthanteringsstrategin barnen använde sig av var att gå till pedagog.

Det var 2 barn (5 år) som lekte pokémon, detta var för 5 åringarna en lek de lekte ofta. Sedan kom ett annat barn (4år) som ville vara med. Barnet fick vara med. Efter en stund gick de 2 barnen till en förskollärare och sa att det barnet som kom in sist förstörde. -*Selfreport nr.4*

Strategin att ”skvallra” beskrivs i selfreport 4 så här ”är ett barn som behöver bekräftelse på att kompiserna har gjort något som är fel. Vill att en vuxen säger till. För vissa barn är det viktigt att se en vuxen agera vid konflikt”. Strategin placerades under kategorin att ”gå till pedagog”. Vad som sägs till pedagogen definierar om strategin är att skvallra eller att gå till pedagog för att söka stöd medan handlingen är densamma.

Samarbeta

Många av de förskollärare som deltog i studien svarade att barn ofta använder sig av strategier som att ”Samarbeta”. I denna strategi pratar barnen med varandra eller kompromissar för att lösa konflikten. I exemplet nedan syns det att barnet som sparkade sönder bygget fick stöd av en kamrat och att orsaken till att denna konflikt uppstod kan ses som bristen på kommunikation.

Två barn (4 år) sitter inne i bygghörnan, de har ett bygge av klossar. Ett annat barn (4 år) kommer in i bygghörnan och sparkar sönder de två barnens bygge, detta gör dem arga och de ”skäller ut” de barnet som sparkat sönder bygget. Barnet svarar att hen bara ville vara med. En av de två barnen säger då, ”men då måste du fråga först. Det andra barnet frågar om hen får vara med, det får hen som sätter sig bredvid och iakttar de båda barnen som fortsätter. - *Selfreport nr.9.*

Gå därifrån

Att använda sig av strategin att fly till en annan plats eller gömma sig för att slippa hantera konflikten där och då var strategier som nämndes som vanliga av några få deltagare i studien. I situationen nedan kan man se ett barn som använde sig av två strategier ”fysisk aggressivitet” och ”gå därifrån” när pedagogen kliver in i konflikten för att prata med barnen. Orsaken till konflikten kategoriserades både som konflikter om leksaker och brist på kommunikation.

Fyra barn (3 och 4 år) satt på en samlingsmatta och lekte med ett piratskepp. Ett av barnen (barn 1) ville ha piratskeppet för sig själv men barnet vet inte hur hen ska säga det. Barn 1 skrek något argt som de andra barnen inte förstod och kastade sig på barnen samtidigt som barnet slog de andra barnen. Barn 1 är medveten om att hen har gjort fel och när pedagog försöker att prata med gruppen springer barn 1 in och gömmer sig på toaletten. -*Selfreport nr. 6.*

Förhandla

Denna typ av strategi används i beskrivningen nedan där båda barnen vill ha samma leksak. För att hantera konflikten förhandlar de två barnen om leksaken men även om sin plats i leken. Denna strategi förekommer men används i mindre utsträckning. I situationen nedan ser man att lekens fortsättning är viktigare för ett av barnen än att själv behålla leksaken. Orsaken till konflikten som beskrivs nedan kategoriserades som konflikter om leksaker.

Två barn (5 år) leker med dinosaurier, och blir osams för att de båda vill ha samma dinosaurie. Barnen pratar med varandra, och ett av barnen föreslår en annan dinosaurie till det andra barnet, som hen ej ville ha. När det andra barnet hotar med att gå där ifrån och ej fortsätta leken erbjuder det första barnet dinosaurien och barnen fortsatte leka tillsammans. - *Selfreport nr.7.*

Konflikthanteringsstrategiers påverkan på leken

Med utgångspunkt från de beskrivningar som förskollärna delgivit i sina selfreports går det att urskilja konflikthanteringsstrategier som får leken att fortsätta efter konflikten. Dessa strategier var att gå till pedagog, kompromissa eller samarbeta för att gemensamt komma fram till en lösning. I situationen där två barn leker med dinosaurier kompromissar barnen om både leksaker och om sin delaktighet i leken. I situationen kommer barnen med förslag och delar med sig samt pratar med varandra för att få leken att fortsätta. Barnens konflikthanteringsstrategi blir här att föra en dialog.

Nedan beskrivs en situation där ett barn som leker använder strategin gå till pedagog för att kunna fortsätta sin lek:

Förskollärare pratar med båda barnen (3 år) och frågar om det var det första barnet som hade bäddat ner dockan i vagnen och barnet svarar ja. Förskolläraren förklarar då för det andra barnet varför det första barnet blev ledsen och att hen redan hade påbörjat en lek med vagnen och inte hade lekt färdigt. Tillsammans kommer de fram till att det andra barnet kan ta en egen vagn att leka med. Båda barnen fortsätter att leka samma lek bredvid varandra- *Selfreport nr.2.*

I situationen ovan hjälper pedagogen till att fylla i de brister som skedde i kommunikationen. Pedagog förklarar situationen och kommer tillsammans med barnen på en lösning som gör att båda barnen kan fortsätta leka.

En annan situation där ett barn har vänt sig till pedagogen för att få stöttning i konflikten är detta exempel, där barnet ber om råd i hur hen ska träda in i de andra barnens lek.

En konflikt uppstår ute på gården, det är fyra barn (4 år) inblandade. Ett av barnen upplevde att de andra bara sprang iväg från hen. Barnet kände sig utanför då de sprang i väg och hen inte kunde veta vad de andra lekte. Hen försökte prata med de andra barnen och frågar vad de leker men blir ignorerad. Barnet blir ledsen och går till pedagog för stöttning. Tillsammans med pedagog reder barnen ut vad de leker och att det de barn som från början inte fick vara med nu kunde vara ved då hen förstod vad leken gick ut på. Leken fortsatte och alla var med. -*Selfreport nr.1.*

Pedagog fungerar här som en medlare mellan barnen. I denna situation hjälper pedagogen ett barn att få känna sig hörd och ta del av lekens regler för att sedan kunna delta i leken.

I berättelsen där två barn leker i bygghörnan ser man att valet av strategi får leken att fortsätta, de barn som byggde valde att prata med det barnet som rev deras bygge och gav barnet en chans att förklara sig.

Här nedan beskriver en förskollärare en situation där valet av strategi påverkar hur leken fortskrider efter konflikten. Barnet använder sig av olika konflikthanteringsstrategier beroende på vilken strategi de andra barnen i situationen använder sig av. I exemplet nedan syns det även att beroende på vem barnet leker med och vart barnet befinner sig hanteras konflikten på olika sätt.

Här nedan beskrivs två liknande situationer, det är samma lek och ett av barnen som deltar är samma barn 1 (5 år). Vid första tillfället var barn 1 tillsammans med 4 barn, de lekte 1,2,3 rött ljus. Detta var en lek som alla barnen kunde reglerna till. Till en början går leken bra och alla håller sig till reglerna. Efter en stund tycker Barn 1 att de andra inte håller sig till reglerna och börjar då att skrika, i gruppen med de andra barnen skriker ett barn (barn 2 på 5 år) tillbaka, då rusar Barn 1 fram och biter barn 2 i armen, barn 2 blir då jätteledsen och springer till pedagog och berättar vad som hänt, Pedagog hjälper barnen att reda ut situationen, leken fortsätter inte.

I situation två leker barn 1 samma lek med en annan grupp av barn. Barn 1 får börja att "vara". När en av de andra barnen i gruppen kommer fram, byter barn 1 snällt plats. Då barn 1 är snabb är det hans tur att "vara" igen. När nästa barn kommer fram byter barn 1 snällt plats igen. Denna gången kommer barn 1 fram samtidigt som ett annat barn (som tidigare inte fått "vara") som hävdar att det är hans tur, Barn 1 blir då arg och säger att de inte följer reglerna, De andra barnen säger då till barn 1 att hen redan har "varit" och borde då låta det andra barnet "vara". Barn 1 ger då med sig och går tillbaka till utgångsposition och leken fortsätter. -
Selfreport nr.3.

Resultatdiskussion

Dessa rubriker diskuteras utifrån selfreportsen som samlades in till studien och kopplas till tidigare forskning och litteratur.

Barns olika konflikthanteringsstrategier

De flesta av deltagarna svarade att barn vänder sig till en pedagog för att få stöttning i att hantera konflikten. Denna strategi motsvarar den Thornberg (2006, ss.109-126) benämner gå till pedagog och den innebär att barnen går till en pedagog för att få hjälp i att hantera konflikten. Säljö (2014, s.123) beskriver att i den sociokulturella teorin med utgångspunkt från Vygotskijs utvecklingszoner, att pedagogen vid samtal med barnen hjälper till att strukturera problemet. Pedagogen kan stötta barnen genom konflikter, visa på alternativa lösningar och hur barnen kan samarbeta.

Deltagarna i denna studie beskrev att både "fysiskt och verbalt aggressiva" strategier som exempelvis skrika, slå, dra i håret eller nypas, är relativt vanligt förekommande hos barnen. Thornberg (2006, ss.109-126) beskriver att barn ofta använde sig av aggressiva strategier när motståndaren i konflikten också använde sig av denna strategi. Detta går att se i exemplet där ett barn leker ett två tre rött ljus med två olika grupper av barn. I exemplet syns det att den reaktion barnet får av motståndaren i konflikten påverkar valet av konflikthanteringsstrategi.

Strategin "Att samarbeta" som går att se i situationen där två barn sitter i bygghörnan och bygger med klossar. Detta är en strategi som förskollärarna beskriver att barn använder i mindre utsträckning. I kategorin "Förhandla" som går att se i situationen där två barn leker med dinosaurier, är exempel på strategier som barn använder sig av i mindre utsträckning. Detta kan jämföras med Thornbergs (2006, ss-109-126) fjärde kategori *samarbetsstrategier* där strategier som gick ut på att kompromissa eller turas om placerades. Här placerades även *tänkande strategier* där barn motiverar och ger alternativ. Barnen i exemplet med dinosaurierna förhandlar om leksakerna och det ena barnet kommer med alternativa lösningar

genom att erbjuda en annan dinosaurie. Barnet som ville ha den stora dinosaurien förhandlar då om sin plats i leken och eftersom leken är viktigare än att ha "rätt" dinosaurie ger det första barnet med sig och detta gör att leken fortsätter. Singer et al (2012, ss. 1661-1669) beskriver i sin studie att sociala strategier där barnen kommer fram till en gemensam lösning ökade med barnens ålder.

Chen et al (2001, ss. 523-540) fann att barn skaffar sig de sociala kunskaperna de behöver för att kunna hantera meningsskillnader med stigande ålder. Barnens förmåga att själva kunna lösa konflikter och valet av strategi kommer också att ändras med ökad ålder. Liknade resultat presenteras av Singer et al (2012, ss. 1661-1669) som fann att sociala strategier där barnen kommer fram till en gemensam lösning ökade med barnens ålder. Då deltagarna i denna studie arbetade på avdelningar med barn på 3-5 år fanns det fler yngre barn i åldrarna 3-4 år än vad det fanns 5 åringar. Det kan möjligen vara så att barnens ålder är anledningen till att kategorin "att prata med varandra" förekom i mindre utsträckning än till exempel "verbal eller fysisk aggressivitet." Chen et al beskriver även att de vanligaste strategierna som treåringarna hade var kortare fraser och förklaringar. Detta syns i exemplet där ett barn lekte med sin vagn och det kom ett annat barn och tog vagnen. Då sa barnet till det andra barnet att det är min vagn. Detta är en kortare fras och en förklaring till det andra barnet om vad som gällde. Äldre barnen som Chen et al räknade till mellan fyra och fem år använde sig av strategier med mer utförliga förklaringar och försök till att förhandla. I resultatet för denna studie syns detta i situationen där två barn vill ha samma dinosaurie. Barnen förhandlar med varandra för att komma fram till en lösning.

I deltagarnas svar fanns även barns strategi att fly till en annan plats eller gömma sig för att slippa hantera konflikten "där och då". Denna strategi fick namnet "Gå därifrån" som jämfördes med en av Thornbergs (2006, ss. 109-126) sju kategorier som han benämner *återkallelse*. Denna kategori handlar om att placera strategier där barnen väljer att avsluta samspelet/leken och gå därifrån.

Det minst antal deltagare ansåg vara en vanlig strategi hos barn för att hantera konflikter var att skvallra till pedagog. Att skvallra till pedagog omnämns inte i de tidigare studier som redovisats i bakgrundsavsnittet. Varför denna strategi inte finns med är svårt att veta, men kan bero på att de datainsamlingsmetoder som använts i tidigare studier har varit observationer och barnintervjuer. Skvallra som strategi är till handlingen likt att "gå till pedagog" då det endast är barnens intention med att gå till pedagogen som skiljer de åt och med observationer kan det vara svårt att veta vad som sägs. Med hjälp av barnintervjuer kan denna strategi vara svår att upptäcka då barnen bara är medvetna om att de går till pedagog och inte att de skvallrar. Då denna studie riktar sig till förskolläraernas erfarenheter kan det ha varit därför strategin skvallra kom fram i denna studie, då förskollärarna är medverkande i samtalet.

Orsaker till konflikter i leken

Förskollärarna som deltog i studien fick i sina selfreports beskriva situationer där barnen fick hantera konflikter. I denna studie visade det sig vara missförstånd i leken som orsakade flest konflikter. Missförstånd som kunde uppstå i leken var brist på kommunikation och att barnen inte förstod leken eller inte kunde lekreglerna. I den sociologiska traditionen beskrivs det att konflikter är sociala och bygger på barns relationer. Jensen (2013, ss.204-206) beskriver den sociologiska traditionen som att barns relationer är viktiga för deras samspel och konflikthanteringsmöjligheter i den fria leken. Detta kan ses i exemplet med de två 5 åringarna som leker pokemon i ett rum där det sedan kommer in ett till barn som är 4 år och vill vara med i leken. Femåringarna har troligen en annan relation då detta var för dem en vanlig lek som de lekte ihop, när det andra barnet kommer in i leken förstörs denna relation och detta samspel, barnen väljer då att säga att han förstör. Efter analys tolkas det som att barnet som sägs förstöra leken hade en annan relation till de två femåringarna och de uppfattar det då som att han förstör.

Vedeler (2009, ss.56-57) beskriver att barnen behöver ha gemensamma regler och förståelser om leken ska komma igång samt om den ska kunna utvecklas. Att kunna förstå leken och de gemensamma lekreglerna är väsentligt. Detta kan ses i exemplet där två barn leker vid klätterställningen på gården och båda barnen vill komma först upp. I situationen kan orsaken till konflikten tolkas som att barnen inte är överens om att det är en lek och vilka som är de gemensamma reglerna. Det andra barnet ser troligen själva tävlandet om att komma först som en lek och tar inte det första barnets skrik om stop/sluta på allvar. Det första barnet uppfattar troligen inte situationen på samma sätt och försöker komma loss.

Konflikthanteringsstrategiers påverkan på leken

Thornberg (2006, ss. 109-126) kom fram till att barns strategier inte sker slumpmässigt utan påverkas av motståndarens beteende och val av strategi. Aggressiva eller fysiska strategier användes oftare om motståndarens första reaktion var fysisk eller aggressiv. Sociala strategier så som kompromissa eller argumentera användes oftare om detta var motståndarens svar på konflikten. I exemplet där samma barn leker ett, två, tre rött ljus med två olika grupper av barn syns det att barnets val av strategi påverkas av motståndaren. Samma barn som var med i båda situationerna valde beroende på motståndarens reaktion två olika strategier. Barnet som är med och leker med båda barngrupperna befinner sig vid de två tillfällena i olika situationer och agerar på olika sätt. Säljö (2014, s.118) beskriver likt Thornberg detta i förhållande till det sociokulturella perspektivet som menar på att barn agerar olika beroende på den situationen de befinner sig i.

Singer et al (2012, ss.1661-1669) beskriver i studien att när båda eller något av barnen i konflikten använde sig av fysisk kraft eller en aggressiv strategi var sannolikheten att leken skulle fortsätta mindre. Om sociala strategier användes var chansen för att leken skulle fortsätta större, dessa strategier användes oftare av de äldre barnen. Detta menar Singer et al är för att de äldre barnen har mer att förlora på att leken avbryts. I berättelsen ovan där en grupp barn leker ett två tre rött ljus kan man tydligt se att de olika konflikthanteringsstrategierna får olika resultat för leken. Första gången leken beskrivs av förskolläraren syns det att den aggressiva strategin gör att leken avbryts. Andra gången leken beskrivs där ett av barnen är samma används en social strategi och leken fortsätter. Ett exempel där vi kan se att barnens val av konflikthanteringsstrategi påverkar hur leken fortsätter beskrivs i situationen där två barn sitter och bygger i bygghörnan när ett annat barn kommer in och förstör. I denna situation syns det att valet av strategi får leken att fortsätta, de barn som byggde valde att prata med det barnet som rev deras bygge och gav barnet en chans att förklara sig. Denna situation hade eventuellt kunnat bli annorlunda om de barn som byggde hade valt att använda en annan strategi.

Förskollärarens uppgift tillsammans med arbetslaget enligt Lpfö 98(rev. 2016, Lpfö 18 s. 6) är att erbjuda barnen möjlighet att få utveckla samspel, hjälpa barnen att hantera konflikter och hur man respekterar varandras önskningsar och behov. Detta kan bland annat ses i exemplet där det är två barn som leker med en glass och ett tredje barn försöker tala om för de andra att det är Mamma mus glass. I detta exempel syns det tydligt att med stöttning av förskolläraren kunde barnen lösa det missförstånd som orsakade konflikten. Detta kan kopplas till Patfoorts (2015, ss. 153-182) strategier som förskollärarna kan använda sig av när en konflikt uppstår och som är att förskolläraren först samlar de barn som är med i konflikten och sedan samtalar med barnen. Förskolläraren ser till att alla som är med i konflikten får uttrycka sina åsikter samt att de ska lyssna på varandra och sedan komma fram till en gemensam lösning. Vedeler (2009, s.62) visar på att vuxna ska vara bra förebilder för barnen vid konflikthantering. I förskolan är det bra om förskollärarna vet om vilka konflikter som förekommer mest mellan barnen. Detta för att på bästa sätt kunna hantera konflikterna som uppstår. Singer et al (2012, ss. 1661-1669) understryker betydelsen av stöd från pedagoger för utvecklingen av positiva relationer som gynnar sociala strategier. I situationen där ett barn

leker med en docka och i leken blir av med sin vagn och då söker barnet stöd hos en pedagog för att få tillbaka sin vagn och kunna fortsätta leken. Pedagogen pratar med de båda barnen och kommer fram till en lösning där båda är nöjda. Barnen får då erfarenhet om att denna strategi fungerar och leken kunde då fortsätta och chansen att barnen sedan själva använder sig av denna strategi blir då större (Singer et al). Engdahl & Ärlemalm-Hagsér (2015, ss.145-146) beskriver likt Singer et al att barn använder de vuxna i sin omgivning som förebilder för sin utveckling av konflikthanteringsstrategier. Singer et al och Engdahl & Ärlemalm-Hagsér betonar betydelsen av stöd från pedagoger i verksamheten för utvecklingen av positiva relationer som i sin tur gynnar sociala konflikthanteringsstrategier. Barnen får med stöttning av förskollärarna, erfarenheter av konflikthanteringsstrategier som gynnar den fortsatta leken, dessa erfarenheter kan de sedan använda sig av när de på egen hand ska lösa konflikter. Hakvoort (2015, ss. 21-56) och Vedeler (2009, s. 61) beskriver att när barn är i en konflikt är det ett förlopp av utveckling och lärande. Om pedagoger försöker avbryta eller tar över barnens konflikt tar de bort ett bra tillfälle för de att utvecklas. I enighet med Hakvoort och Vedeler beskriver Thornberg (2006, ss.109-126) att barns tidigare erfarenheter används som vägledning för att läsa in och tolka den situationen barnet befinner sig i. Engdahl & Ärlemalm-Hagsér beskriver även att det på håll behövs en vuxens närvaro i den fria leken då det är där barnen utövar maktordningar och kan välja att stänga ute andra barn. Sådant maktutövande syns i situationen där fyra barn leker ute på gården och ett av barnen upplever att de andra barnen bara springer iväg.

Metoddiskussion

Fördelen med selfreport jämfört med intervjuer är att deltagarna får själva reflektera och svarar inte med första bästa svar. Hade tiden för studien varit längre hade observationer varit ett alternativ där vi själva hade kunnat se barns olika strategier för att hantera konflikter som uppstår i den fria leken. Vi ansåg att med en introduktion i ämnet blir svaren på selfreporten mer anpassade för vår studie. En risk som fanns med att lämna förslag på olika konflikthanteringsstrategier är att deltagarna i studien endast skulle skriva någon av de strategier som presenterades. Det visade sig dock att deltagarna lagt till egna strategier. Eftersom deltagarna kontaktades i god tid innan missivbrev och selfreport delades ut gick insamlingen av data relativt fort. Det beror eventuellt på att deltagarna var förberedda på ämnet och kunde under de följande dagarna observera och tänka på en situation de ville beskriva. De beskrivningarna vi fick in gick alla att använda som material för analys. Selfreporten var en bra metod för att samla in data, vi fick relevanta svar för syfte och frågeställningar.

Didaktiska konsekvenser

En slutsats som dragits utifrån denna studies resultat är att nästan alla konflikter som uppkommit beror på brist på kommunikation. Att som förskollärare förstå vad orsaken till de konflikter som uppstår i barngruppen, kan göra att det blir lättare för förskollärarna att stötta barnen. Som förskollärare är det viktigt att tänka på vilken strategi de väljer i konflikter med barn eller kollegor då de är stora förebilder för barnen. På förskolor är det vanligt att dela barngruppen i mindre grupper eller att gå ut på gården, i förhoppning om att mindre konflikter sker. I resultatet syns det att många av de beskrivna konflikterna skedde när barnen var i små grupper eller ute på gården och därför är detta arbetssätt enligt denna studie inte effektivt för att minska de konflikter som sker på förskolan. Resultatet visar på att barnen behöver stöttning av pedagogerna för att få erfarenhet och i framtiden kunna lösa konflikter på egen hand. Detta är ett arbetssätt att föredra framför att försöka undvika konflikter.

Vi anser att en förskollärare som är närvarande lättare kan stötta barnen i kommunikationen och i valet av konflikthanteringsstrategier. Att vara stöttande i hur barnen ska agera vid en konflikt tror vi kan leda till barngrupper som till större del kan hantera sina konflikter själva samt gemensamt komma fram till en lösning innan konflikten eskalerar.

Under VFU perioderna har vi sett att många pedagoger i förskolan ofta går in och bryter barnens konflikter. Ett exempel när två barn bråkar om en leksak och pedagogen frågar om vem som hade den först och löser denna konflikt med att lämna tillbaka leksaken till det barn som hade den först. Efter denna studie ser vi vikten av att istället kommunicera med barnen om konflikten och komma fram till en gemensam lösning för att kunna ge barnen erfarenheter om bra konflikthanteringsstrategier. Efter studien har vi fått mer kunskap kring hur barns olika strategier kan se ut samt hur viktiga barns konflikter är för deras utveckling. Vi anser att om förskollärare vet mer om barns konflikthanteringsstrategier kan de stötta på ett annat sätt genom att exempelvis lyssna på alla inblandade i kon

Referenser

- Brinkkjaer, Ulf & Høyen, Marianne (2011). *Vetenskapsteori för lärarstudenter*. Lund: Studentlitteratur.
- Chen, Dora, Fein, Greta, Killen, Melanie & Tam, Hak-Ping (2001). *Peerconflicts of preschool children: issues, resolution, incidence and age-related patterns*. *Early education & development*, 12 (4), ss. 523-542. Hämtad 2018-11-10
- Christoffersen, Line & Johannessen, Asbjorn (2015). *Forskningsmetoder för lärarstudenter*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Davidsson, Birgitta (2007). Selfreport- att använda skrivna texter som redskap. I Dimenäs, Jörgen (red.) *Lära till lärare*. Stockholm: Liber AB, ss. 70- 81.
- Engdahl, Ingrid. & Ärlemalm-Hagsér, Eva. (2015). *Att bli förskollärare: mångfacetterad komplexitet*. Stockholm: Liber AB.
- Hakvoort, Ilse (2015). Skolans uppdrag och konflikthantering. I Hakvoort, Ilse & Friberg, Birgitta (red.) *Konflikthantering i professionellt lärarskap*. Malmö: Gleerups, ss. 21-56.
- Jakobsen, Ulf (2011). *Forskningstermer och begrepp*. Lund: Studentlitteratur AB
- Jensen, Mikael (2013). *Lekteorier*. Lund: Studentlitteratur.
- Knutsdotter Olofsson, Birgitta (2009). Vad lär barn när de leker? I Jensen, Mikael & Harvard, Åse (red.) *Leka för att lära*. Lund: Studentlitteratur, ss. 76-92.
- Läroplan för förskolan Lpfö98*. (Ny, rev. utg.) (2016). (2018). Skolverket: Stockholm.
- Patfoort, Pat (2015). Konflikthantering enligt mme metoden. I Hakvoort, Ilse & Friberg, Birgitta (red.) *Konflikthantering i professionellt lärarskap*. Malmö: Gleerups, ss. 153-182.
- Qvarsell, Birgitta (2009). Den problematiks och nödvändiga leken. I Jensen, Mikael & Harvard, Åse (red.) *Leka för att lära*. Lund: Studentlitteratur, ss. 221-236.
- Roos, Carin (2014). Att berätta om små barn- att göra en minietnografisk studie. I Löfdahl, Annica, Hjalmarsson, Maria & Franzén, Karin (red.) *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. Stockholm: Liber AB, ss. 46-57.
- Singer, Elly, Van Hoogdalem, Anne-Greth, De Haan, Dorian & Bekkema, Nienke (2012). Day care experiences and the development of conflict strategies in young children. *Early child development and care*, 182 (12), ss. 1661-1672. Doi: 10.1080/03004430.2011.640753
- Säljö, Roger (2014). *Lärande i praktiken: en sociokulturell perspektiv*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Thornberg, Robert., (2006). The situated nature of preschool children's conflict strategies. *Educational psychology*, 26 (1), ss. 109-126. Hämtad: 2018-11-13
- Vedeler, Liv (2009). *Social kompetens i barngrupper*. Malmö: Gleerups.
- Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk- samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet. Finns tillgänglig på internet: https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1529480532631/God-forskningssed_VR_2017.pdf Hämtad: 2018-11-1

Bilagor

Bilaga 1 Missivbrev

Hej.

Vi heter Amanda och Therese och läser sista terminen av förskolläraryrket på Högskolan i Borås. Vi skulle bli väldigt tacksamma om ni kunde avvara lite tid till att svara på en selfreport som senare kommer att användas som material till vårt examensarbete. Vårt syfte är att undersöka vilka olika konfliktlösningstrategier förskollärare har erfarenhet av att barn i åldern 3-5 år använder sig av för att lösa konflikter som uppstår vid fri lek.

Vi kommer att följa de fyra forskningsetiska principerna. De innebär till exempel att när du lämnar in din selfreport samtycker du till deltagande i studien men du kan när som helst avbryta din medverkan. Du medverkar anonymt i studien. Vi kommer inte använda materialet till något annat än vårt examensarbete.

Med vänliga hälsningar
Amanda och Therese

Bilaga 2 Selfreport

Barns olika konflikthanteringsstrategier

Under vårt examensarbete vill vi undersöka förskollärares erfarenheter på de konflikthanteringsstrategier som barn använder sig av. Vi har valt att fokusera på konflikter som uppstår i den fria leken.

Konflikter är stor del av barnens förskolevardag och deras sociala utveckling. För att kunna hantera de olika konflikter som uppstår utvecklar och använder barn olika strategier. Vedeler presenterar i sin bok ”Social kompetens i barngrupper” (2009) några exempel på strategier så som aggressivitet, använder fula ord, hävdar inte sin plats, accepterar andras förslag, samarbetar, föreslår alternativ eller kompromissar, klargör oklarheter, tar hänsyn till allas behov och intressen.

1, Vad ser du är den vanligaste strategi som barn använder för att lösa konflikter i den fria leken?

2, Beskriv en situation där barnen har hanterat en konflikt i den fria leken utifrån nedanstående punkter (Beskriv så utförligt som möjligt).

- Vilken plats
- Vad lekte barnen
- Ålder på barnen
- Vad handlade konflikten om
- Vilken strategi använde barnen för att hantera konflikten
- Hur gick barnen vidare (ex. fortsatte barnen sin lek eller avbröts leken)

HÖGSKOLAN I BORÅS